

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามมติคณะรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาจารย์ ตามแผนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2537-2544 และโครงการพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุขพ.ศ.2542-2549 ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อศึกษา 1) ผลผลิตตามเป้าหมายของแผน/โครงการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 2) บริบทและปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการบริหารและจัดการ และปัญหา อุปสรรค โดยใช้แบบจำลองซิป (CIPP Model) ผสมกับการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในแผนและโครงการพัฒนาอาจารย์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้รับทุนต่างประเทศ ผู้ศึกษาในประเทศ ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานของผู้ศึกษาในประเทศและผู้รับทุนต่างประเทศรวมทั้งผู้บริหารสถาบันพระบรมราชชนก และผู้ดำเนินงานแผนและโครงการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันพระบรมราชชนก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ความถี่ ร้อยละ อัตราส่วน สัดส่วน มัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า

1. ผลผลิตตามเป้าหมายของแผนและโครงการด้านปริมาณพบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและอบรมต่ำกว่าแผนและโครงการในทุกกลุ่ม ดังนี้

1.1 จำนวนผู้รับทุนศึกษาต่างประเทศจริงตามแผนปรับปรุงคุณภาพอาจารย์ พ.ศ.2537-2544 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ของแผน

1.2 จำนวนผู้รับทุนศึกษาต่างประเทศจริงตามโครงการพัฒนาอาจารย์ พ.ศ.2542-2549 จำนวน 51 ทุน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ของโครงการ

1.3 จำนวนอาจารย์ที่ศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในประเทศ จำนวน 35 ทุน คิดเป็นร้อยละ 42.2 ของโครงการ

1.4 จำนวนอาจารย์ที่ศึกษาต่อระดับปริญญาโทในประเทศ จำนวน 215 ทุน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ของโครงการ

1.5 จำนวนผู้อบรมระยะสั้นต่างประเทศ จำนวน 356 ทุน คิดเป็นร้อยละ 56.4 ของโครงการ

1.6 อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลเท่ากับ 1 : 9.4 และอัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุขและวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขเท่ากับ 1:11.5 ซึ่งต่ำกว่าที่โครงการกำหนด คือ 1:6 และ 1:8 ตามลำดับ

1.7 สัดส่วนคุณวุฒิของอาจารย์ ปริญาเอก : ปริญาโท : ปริญาตรี ของวิทยาลัยพยาบาล เท่ากับ 0.3 : 7.2 : 2.5 และอัตราส่วนของวิทยาลัยการสาธารณสุขและวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขเท่ากับ 0.2 : 4.7 : 5.1 ซึ่งพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย

2. ผลผลิตด้านคุณภาพพบว่า

2.1 ศักยภาพของผู้ศึกษาและผู้รับทุนต่างประเทศ ประเมินโดยตนเองพบว่า คะแนนเฉลี่ยศักยภาพโดยรวมของผู้รับทุนต่างประเทศ ระดับปริญญาเอก และผู้ศึกษาในประเทศระดับปริญญาเอกอยู่ในระดับมาก ($X = 3.98$ และ 3.89 ตามลำดับ) ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพโดยรวมของผู้ศึกษาในประเทศระดับปริญญาโทอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.47$)

2.2 สมรรถนะของผู้ศึกษาและผู้รับทุนต่างประเทศ ประเมินโดยผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานพบว่า ผู้รับทุนต่างประเทศระดับปริญญาเอก ผู้ศึกษาในประเทศระดับปริญญาเอก ผู้รับทุนต่างประเทศระดับปริญญาโท และผู้ศึกษาในประเทศระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะโดยรวมระดับมากทุกกลุ่ม ($X = 4.20, 4.23, 3.92$ และ 3.78 ตามลำดับ)

2.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 4 กลุ่มได้ใช้ศักยภาพที่เกิดขึ้นจากการศึกษามาใช้ในหน่วยงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ศักยภาพที่เพิ่มขึ้นจากการศึกษาอบรมทั้งในและต่างประเทศได้แก่ ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การทำวิจัย การคิดตัดสินใจและแก้ปัญหา การสืบค้น ข้อมูล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ การบริหารจัดการและการใช้ภาษาอังกฤษ การสอน และการนิเทศ รวมทั้งการสื่อสารและติดต่อ ประสานงาน ส่วนการใช้ศักยภาพในการพัฒนาหน่วยงานพบว่า มีทั้งผู้ที่ได้ใช้ศักยภาพเต็มที่ และผู้ที่มีโอกาสน้อยในการใช้ศักยภาพ ซึ่งปัญหาอุปสรรคในการใช้ศักยภาพส่วนใหญ่คือ เรื่องภาระงานที่มากเกินไป และการได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความเชี่ยวชาญเฉพาะของผู้สำเร็จการศึกษา

2. บริบทและปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาอาจารย์ พบว่า บริบทและปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งผลผลิตของโครงการได้แก่ 1) งบประมาณสนับสนุน 2) บริบทของวิทยาลัย 3) ความพร้อมของอาจารย์ ส่วนในด้านบริบทที่มีอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งผลผลิต พบว่ามีทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อการได้มาซึ่งผลผลิตของการศึกษาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ปัจจัยเอื้อได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อองค์กร ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้แก่ภาระงานที่มาก

3. กระบวนการบริหารจัดการแผนและโครงการ รวมทั้งอุปสรรคปัญหาพบว่า ในส่วนของการศึกษาอบรมต่างประเทศมีผู้รับผิดชอบและบริหารจัดการแผนอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน แต่ยังคงขาดในเรื่องของการติดตามความก้าวหน้าของผู้ที่กำลังศึกษา และการวางแผนในการใช้ผลผลิตเมื่อจบกลับมา ในด้านของ

การศึกษาในประเทศนั้นพบว่า ขาดการเชื่อมโยงแผนของวิทยาลัยกับแผนและโครงการตามมติคณะรัฐมนตรี และขาดระบบการสนับสนุนที่ชัดเจน

Abstract

An evaluation research with a mixed method research design was conducted to monitor and evaluate the projects on the faculty development in the colleges under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, Thailand, B.E. 2537-2544 and B.E. 2542-2549, approved by the resolution of the cabinet. A CIPP model was applied to study 1) outcomes of the two projects, in terms of quantity and quality, 2) context and input, and 3) the processes of project management and barriers. Quantitative data were collected using questionnaires developed by the researchers. Qualitative data were collected by in-depth interview. The population and sample of this study were the project stakeholders including the Master and Ph.D. graduates granted scholarships to study in domestic and overseas universities, the graduates of overseas short course training, colleges' directors, superiors and colleagues of the graduates, and the administrators and project managers of the Praboromarajchanok Institute. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, ratio, proportion, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed by content analysis.

The results of quantitative analysis are summarized below:

1. The project outcomes in terms of quantity did not meet the project goals for all groups as follows:

1.1 Actual number of the faculty granted scholarships from the project B.E. 2537-2544 was 52, which is 65 percent of the project goal.

1.2 Actual number of the faculty granted scholarships from the project B.E. 2542-2549 was 51, which is 13.3 percent of the project goal.

1.3 Actual number of the faculty having finished PhD. in Thailand was 35, which is 42.2 percent of the project goal.

1.4 Actual number of the faculty having finished Master's degree in Thailand was 215, which is 24.3 percent of the project goal.

1.5 Actual number of the faculty attended overseas short course training was 356, which is 56.4 percent of the project goal.

1.6 The ratios of the faculty to students were 1: 9.4 in the Nursing Colleges and 1:11.5 in the Public Health and Medical Technology Colleges, which were lower than the project goal.

1.7 The proportions of the faculty qualifications, PhD. : Master : Bachelor were 0.3: 7.2: 2.5 in the Nursing Colleges and 0.2 : 4.7 : 5.1 in the others, which were lower than the standard identified by the University Bureau.

2. An analysis of the outcomes in terms of quality revealed that:

2.1 Ph.D graduates from both overseas and domestic universities assessed their own potentials at high level ($x = 3.98$ and 3.89 , respectively) while the Masters' degree graduates rated theirs at moderate level ($x = 3.47$).

2.2 The superiors and colleagues of overseas Ph.D. graduates, domestic Ph.D. graduates, overseas Master graduates, and domestic Master graduates, evaluated the potentials of all groups at high level ($x = 4.20, 4.23, 3.92,$ and 3.78 , respectively).

2.3 For participation in organization development, an analysis of the data given by the superiors and colleagues revealed that all groups of the graduates used their potentials increased from their studies and trainings to help develop the colleges.

Results of qualitative data analysis:

1. An analysis of qualitative data revealed that the graduates' potentials increased from their studies and trainings included knowledge in their specialty areas, research conduction, decision making and problem solving, information inquiry, utilization of information technology and computer, management and administration, English competency, teaching and supervision, as well as communication and cooperation. However, it was found that some graduates were provided with opportunity to use their potentials while the others were not. The barriers to the use of their potentials were too much workload and inappropriate assignment and appointment.

2. The context and input affecting the project outcomes were budget, college context, and readiness of the faculty. The factors facilitating the use of their potentials were the unity of the faculty.

3. For the process, it was found that there was a clear action plan for overseas study and training but there was an inadequate monitoring while studying and returning. The action plan for promoting the study in Thailand was found unclear. There was also no link between staff development plan of the colleges and the projects.